

علائم بیماری قلبی

علائم و نشانه های بیماری از مهم ترین ابزارهای تشخیص در تمام بیماری از جمله بیماری های قلبی می باشد و پزشک با تکیه به شرح حال و معاینه دقیق و با استفاده از روش های تشخیصی پاراکلینیک مانند تست های خونی یا اکوکاردیوگرافی و تست ورزش آنژیوگرافی و ... جهت تأیید و اثبات یافته های بالینی و یا تکمیل اطلاعات مورد نیاز استفاده می کند. مهم ترین علائمی که میتوانند مربوط به بیماری های قلب و عروق باشند شامل موارد زیر است اما توجه فرمائید که این علائم الزاما ناشی از مسائل قلبی نیستند و تشخیص های افتراقی بسیاری دارند:

۱- آنژین قلبی، احساس درد و ناراحتی در قفسه سینه: اگرچه یکی از مهم ترین علائم تنگی سرخرگی عروق قلب احساس ناراحتی در قفسه سینه می باشد اما هرگونه ناراحتی در قفسه سینه الزاما ناشی از مسائل قلبی نیست. ناراحتی قفسه سینه در صورتی که ناشی از تنگی سرخرگ های قلب باشد، اصطلاحاً « آنژین قفسه صدری» نام داشته و مشخصات آن اینست:

درد سینه قلبی

- در اغلب موارد بصورت فشارنده و در ناحیه پشت جناغ می باشد.

- با فعالیت افزایش و با استراحت یا با مصرف قرص های زیربانی نیتروگلیسرین در طی ۳ الی ۵ دقیقه تخفیف یافته یا قطع می شود. و معمولا ارتباطی با وضعیت بدن (خوابیدن یا نشستن) و یا حرکت دادن مفاصل یا ستون فقرات ندارد.

- ممکن است به بازو و دست چپ و گاهی به گردن و فک و یا ناحیه سردل (محل دردهای معده) انتشار یابد.

- در صورتی که درد شدید قفسه سینه همراه با علائمی نظیر تعریق سرد، تهوع و استفراغ باشد و یا به مدت طولانی (بیشتر از ۳۰ دقیقه) طول بکشد با توجه به احتمال حمله قلبی مراجعه سریع به اورژانس الزامی است.

- در صورتی که درد آنژیینی بصورت متناوب و در حالت استراحت ایجاد می شود احتمال بروز حمله های قلبی زیاد بوده و مراجعه فوری به اورژانس توصیه می شود.

تشخیص افتراقی درد سینه (دردهای غیر آنژیینی قفسه سینه): در صورتی که درد قفسه سینه ارتباطی با فعالیت نداشته باشد، و با تنفس و سرفه و یا تغییر وضعیت تشدید شود در اینصورت احتمال قلبی بودن درد بیمار کم می باشد و عامل غیر قلبی نظیر اسپاسم عضلانی و مسائل استخوانی مطرح می باشد. درد سوزشی پشت جناغ که بعد از مصرف غذا ایجاد شده و با خوابیدن و خم شدن تشدید شده و با تغییر مزه دهان بصورت ترش و با مصرف شربت های ضداسیدی و یا قرص هایی نظیر رانیتیدین کاهش می یابد مطرح کننده رفلاکس (برگشت محتویات معده به مری) می باشد. درد قفسه سینه که با تنفس تشدید شده و همراه با علائم سرماخوردگی، تنگی نفس و... باشد، مخصوصا در صورتی که با وضعیت درازکش تشدید می یابد ممکن است ناشی پریکاردیت (التهاب پرده های قلب) باشد. درد قفسه سینه همراه با تنگی نفس شدید بویژه بعد از جراحی یا دوره های بستری یا بی حرکتی طولانی ممکن است ناشی از آمبولی ریه باشد و در این موارد مراجعه فوری به پزشک متخصص حتما توصیه می شود.

۲- ضعف و خستگی پذیری زودرس: یکی از علائم شایع در بسیاری از بیماری های قلبی و غیر قلبی

نظیر بیماری های غددی و متابولیسمی، ریوی و مسائل روانی می باشد. علاوه بر مشکلات عروقی، نارسایی

قلب، برادیکاردی (ضربان پایین قلب) و مشکلات دریاچه ای قلب (تنگی یا نارسایی) با ضعف و خستگی پذیری زودرس همراه می باشند. وجود علائم همراه از قبیل تنگی نفس، سرفه، برادی کاردی (ضربان کمتر از ۶۰ بار در دقیقه)، حملات سنکوپ (غش) تعریق سرد و سرگیجه در تشخیص مسائل قلبی کمک کننده است. شرح حال و معاینه دقیق توسط پزشک و در صورت لزوم الکتروگرام قلبی (نوار قلب)، اکوکاردیوگرافی، عکس قفسه سینه و آزمایش خون معمولاً منجر به تشخیص سریع مسائل قلبی می شود.

۳- تنگی نفس: احساس دشواری در تنفس می تواند ناشی از علل قلبی و یا غیرقلبی از جمله بیماری های ریوی باشد. در صورتی که تنگی نفس با فعالیت تشدید شده در حالت خوابیده نسبت به حالت نشسته افزایش یابد و مخصوصاً در صورتی که همراه تورم پاها و همراه با حملات تنگی نفس شبانه (منجر به بیدار شدن بیمار) باشد، علل قلبی نظیر نارسایی قلب و مشکلات دریاچه ای مطرح بوده و با اکوکاردیوگرافی براحتی قابل تشخیص است. آسم و بیماری های انسدادی ریوی (برونشیت و آمفیزم) از علل شایع تنگی نفس می باشند. در این موارد سرفه و خلط فراوان و احساس خس خس سینه بصورت شایع دیده می شود. شرح حال مصرف طولانی مدت دخانیات با احتمال آمفیزم و برونشیت مزمن همراه است. تنگی نفس ناگهانی ممکن است ناشی از علل خطرناک از قبیل آمبولی ریه باشد بویژه در صورتی که فرد به مدت طولانی بی حرکت بوده و یا در بیمارستان بستری بوده باشد آمبولی ریه مطرح بوده و باید فوراً مورد بررسی قرار گیرد. آریتمی های قلبی بصورت برادیکاردی (کاهش ضربان قلب) و یا تاکی کاردی (افزایش ضربان قلب) نیز منجر به تنگی نفس می شود که با گرفتن نبض بیمار یا نوار قلب قابل تشخیص می باشد. نارسایی کلیوی، مسائل روانی و بیماری های متابولیک نیز می توانند با تنگی نفس همراه باشند. گاهی در سالمندان و افراد دیابتی و بیماران معتاد به مواد مخدر و نیز برخی افراد دیگر، حمله قلبی با درد خفیف یا بدون درد بوده و تنگی نفس ناگهانی تنها علامت می باشد. بنابراین ارجاع فوری این بیماران به اورژانس الزامی است.

۴- سرگیجه: سرگیجه یکی از علائم شایع در بیماران است که می تواند ناشی از علل قلبی، عصبی، متابولیک و یا مسائل روانی باشد. احساس سبکی سر، تاری دید و عدم تعادل مخصوصاً اگر همراه با تعریق سرد باشد می تواند ناشی از آریتمی قلبی، ضربان پایین یا خیلی بالای قلب (برادی کاردی یا تاکی کاردی)

و یا افت فشار خون باشد. حملات سرگیجه به صورت کوتاه مدت مخصوصاً در صورت همراهی با تعریق و یا طپش قلب مطرح کننده آریتمی های قلبی می باشد. در صورتی که فرد هنگام تغییر وضعیت از حالت نشسته به ایستاده دچار سرگیجه شود (افت فشارخون اتواستاتیک) ناشی از داروهای فشارخون، کم آبی و یا اختلال اعصاب اتونوم در سالمندان مطرح بوده و با اندازه گیری فشارخون در حالت خوابیده و ایستاده بررسی می شود. در صورتی که سرگیجه بصورت احساس چرخش در محیط و یا حرکت اطراف می باشد مخصوصاً در صورت همراهی با علائمی نظیر تهوع و استفراغ و وزوز گوش مطرح کننده علل عصبی بوده و مراجعه به متخصص اعصاب توصیه می شود. در صورتی که بیمار مبتلا به دیابت که تحت درمان با انسولین و یا قرص های پایین آورنده قندخون می باشد، دچار سرگیجه، سبکی سر، کاهش سطح هوشیاری و یا تعریق شود احتمال کاهش قندخون مطرح بوده و مراجعه به اورژانس توصیه می شود. در این موارد توصیه می شود تا قبل از رسیدن به اورژانس مواد قندی از قبیل قند، شکلات و... مصرف شود.

۵-طپش قلب: احساس طپش قلب ممکن است بعلت نارسایی قلبی یا آریتمی قلبی باشد و یا ناشی از اضطراب و استرس باشد. طپش قلب بعد از فعالیت ورزشی در افراد نرمال دیده می شود. در صورتی که فرد با فعالیت کم دچار طپش قلب شود مراجعه به پزشک و معاینه قلبی و در صورت لزوم بررسی های قلبی توصیه می شود. در صورتی که فرد در حالت استراحت بصورت ناگهانی دچار طپش قلب شده و پس از چند دقیقه طپش قلب بصورت خودبخود قطع شود و این مشکل مکرر تکرار شود احتمال نوعی آریتمی بازچرخشی قلبی وجود دارد. در این موارد گرفتن نبض و شمارش ضربان قلب در تشخیص علت طپش قلب بسیار کمک کننده است. در صورتی که امکان مراجعه فوری به مرکز پزشکی و ثبت الکتروگرام قلب در هنگام طپش وجود داشته باشد تشخیص آریتمی قلبی بسیار آسان می شود. ممکن است فرد گاهی دچار احساس ریزش داخل قفسه سینه و یا احساس یک ضربان قوی نماید. در این موارد ممکن است یک ضربان نابجای قلبی (PAC،PVC) وجود داشته باشد.

این ضربان های نابجا براحتی توسط الکتروگرام قلبی (در صورت وجود در هنگام ثبت نوار) قابل تشخیص می باشند. حملات طپش قلب در مبتلایان به اختلالات قلبی نظیر نارسایی قلب و یا مشکلات دریچه ای

مطرح کننده آریتمی هایی از قبیل AF ، فلوتر دهلیزی و یا تاکی کاردی بطنی بوده و با توجه به عوارض مهم این آریتمی ها بررسی دقیق و درمان مناسب الزامی است. گاهی فرد در هنگام احساس طپش قلب هیچگونه آریتمی ندارد(تایید شده توسط معاینه و یا الکتروگرام) در این موارد اطمینان بخشی به بیمار کافی است. در صورتی که در هنگام حملات طپش قلب امکان معاینه و یا ثبت الکتروگرام قلبی (نوار قلب) نباشد یکی از روش های تشخیص هولتر مونیتورینگ ۲۴ ساعته قلب می باشد توسط این روش امکان ثبت نوار قلب برای ۲۴ تا ۴۸ ساعت وجود داشته و در صورتی که حملات طپش قلب فراوان باشد(مثلا روزی یک بار) امکان ثبت الکتروگرام در هنگام طپش قلب وجود دارد. گاهی شک بالینی پزشک به آریتمی زیاد بوده و در صورت تمایل بیمار به برطرف شدن آریتمی مطالعه الکتروفیزیولوژی (EPS) و در صورت القای آریتمی Ablation توصیه می شود.

۶- تعریق: تعریق سرد یکی از علائم شایع حملات ایسکمی قلبی یا سکته قلبی، آریتمی ها، برادیکاردی و نارسایی قلب می باشد که البته در اغلب موارد همراه سایر علائم دیده می شود.

در صورتی که تعریق سرد همراه درد آنژیینی قفسه سینه باشد همیشه باید احتمال حمله قلبی مد نظر باشد. در صورتی که تعریق سرد همراه طپش قلب، سرگیجه، ضعف و بیحالی باشد، احتمال آریتمی های قلبی مطرح است. در نارسایی شدید قلبی تعریق سرد همراه تنگی نفس و احساس خستگی ایجاد می شود. ممکن است تعریق سرد ناشی از کاهش قندخون در افراد دیابتی تحت درمان باشد که در این موارد معمولا کاهش سطح هوشیاری و گیجی از علائم همراه باشد. در موارد نادر ممکن است حملات تعریق سرد به تنهایی و بدون درد سینه ناشی از حمله قلبی (سکته قلبی) باشد که این مسئله مخصوصا در سالمندان و مبتلایان به دیابت دیده می شود و لزوم توجه ویژه به این نشانه در این افراد را خاطر نشان می سازد.

۷- غش و یا ضعف کردن: که البته همیشه نشانه ناراحتی قلبی نیست و ممکن است علل دیگری هم داشته باشد.

۸- ادم: جمع شدن بیش از حد آب و یا پف کردن پاها، ریه و یا شکم ممکن است خیلی معمولی جلوه کند اما خطرناک است.

۹- سیانوز: کبود شدن اطراف لب و ناخنها که می تواند در اثر کمبود اکسیژن در بافتها باشد.